

ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ

ΕΤΟΣ Α.

15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1893

ΦΥΛΑ. ΙΒ.

ΟΙ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΣΕΙΣΜΟΙ

(συνέχ. βρα προηγ.φυλλ.)

Ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ βιβλίου Γ'. τοῦ ἐν τῇ πόλει Ναοῦ τοῦ ἀγ. Ἀνδρέου τοῦ Ἀδούρη εὐρίσκομεν τὴν ἐξῆς σημείωσιν:

«1791 Ὀκτωβρίου 22 τετράδη ἑράδου ἕως ἄρας διόμνηση τῆς νυκτὸς ἔκαμε ἕνα σισμὸς μεγάλος ὁποῦ ἐνκρεμιστίκανε τὰ πολίτερα σπίττηα τῆς Ζακυθος καὶ ἐσκοτοθίκανε καὶ πολλὴ ἀνθρώπη καὶ ἐντεκουνηάρανε ἡ σησμη κάθε ἡμέρα μῆνας ἕξη.» Καὶ ἐν σελίδι 49 τοῦ βιβλίου Α. τοῦ ἐν τῇ πόλει ναοῦ τοῦ Ἀγ. Παύλου τῶν Βαρζῶν ἡ ἐξῆς σημείωσις ὑπάρχει: «1791 Ὀκτωβρίου 22. Εἰς τὰς τρεῖς ὄρας τῆς νυκτὸς καὶ τρία μνηνῶτα ξυμερόνοντας τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθεοῦ ἐγενεν ἕνας συσμὸς φοβερότατος ὁποῦ μᾶς ἐτάραξεν ὀλονὸν τῶν Ζακυνθῶν ὀν τὰς καρδίας καὶ ἐγκρέμνησε καὶ περησὰ ὀσπίττηα καὶ τολμὸ ἡπὴν ὀλα τὰ ἄλα τὰ ἐσκαβατζάρισε καὶ τὰ ἐστρωπιάρισε καὶ περισσοὺς Ναοὺς τῶν ἐκκλησιῶν ἐκ βάρους τοῦ ἐγκρέμνησε καὶ ἐθανάτοσε καὶ δεκάξη ἀνθρώπους καὶ ἄλους περισσοὺς ἐλάβοσε καὶ ἐτζάκησε χεῖρας καὶ πόδας καὶ ἐπεκράτισαν ἡμέρας καὶ νήκτας πολλὰς συσμη μνηρότεροι καὶ ἄσινε εἰς ἐνθύμησιν.» Ἐν συνεδρίῳ δὲ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ εὐγενοῦ Συμβουλίου τῶν 150 ἀπὸ 3 Νοεμβρίου 1791 ἐπεφορτίσθη εἰδικὸς Πρόεδρος, ὁ εὐγενὴς Βασίλειος Μακρὴς, ἵνα πορευθεῖς εἰς Ἐνετίαν ζητήση βοήθειας παρὰ τοῦ τότε Δουκὸς πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ ἐκείνου προξενηθειῶν ἐν τῇ νήσῳ συμφορῶν.

Ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ἀνωτέρω συνεδρίας μανθάνομεν, ὅτι τὸ Φρούριον κατεσράφη, ὡς καὶ τὸ ἐν αὐτῷ ἀνάκτορον τοῦ Προβλεπτοῦ, κατελθόντος τάχις εἰς τὴν Πόλιν, κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην σεισμὴν, ἐπισκεπτομένου συνεχῶς καὶ παρηγοροῦντος τοὺς δυσυχεῖς σεισμοπλήκτους, διαμεινάντος δὲ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ προσωρινὴν καὶ λίαν στενόχωρον σκηνήν. Ἐπίσης σὺν ἄλλοις κατεσράφησαν τὸ τε ἐν Φρουρίῳ Ἀρχειοφυλακεῖον καὶ ἡ ἐν τῇ πόλει οἰκία τοῦ Πρωτοπαπῆ. (1) Κατὰ τὸν σει-

1) Ὁρα *Atti di Consiglio* 1788—1797 σ. 66 παρὰ τῶν παρ' αὐτῶν Ἀρχιεπισκοπικῶν φυλακείων.

σμών τούτων, διὰ δημοσίας προκηρύξεως ἀπὸ 26 Ὀκτωβρίου 1791 ὤριζετο ἵνα αἱ κέραμοι πωλῶνται πρὸς 60 παράδες καθ' ἑκάστην, καὶ οὐχὶ ὡς ἄλλοτε πρὸς μίαν πιάστραν, ἢ ἄσβεστος πρὸς παράδες 10 τὸ βατσελίον καὶ οὐχὶ ὡς ἄλλοτε πρὸς 8 παράδες· οἱ δὲ κτίσται καὶ ξυλουργοὶ μὴ λαμβάνωσι μισθὸν τῆς ἡμερησίας ἐργασίας των πλέον μιᾶς πιάστρας (1) ἢ διατίμησις αὐτῆ ἴσχυεν ἐπὶ δύο μῆνας, οἱ δὲ παραβάται τῆς ἀνω διαταγῆς ὑπόκειντο εἰς αὐστηρὰν τιμωρίαν. Εἰς δήμευσιν δὲ τῆς ξυλείας αὐτῶν καὶ εἰς πρότιμον ὑπεβάλλοντο καὶ οἱ ἰδιοκτῆται ἐργατικῆς ξυλείας, οἵτινες θὰ ἐπώλουν αὐτὴν εἰς τμήν ἄνωτέραν τῆς συνήθους. (2)

1804 Ἰουνίου 7 πρὸς 8. Σεισμοὶ τινες αἰσθητοί.

1809 Ἰουνίου 2. Ὁ Βαρβιάνης ἀναφέρει «Κατὰ τὸ 1809 Ἰουνίου 2 περὶ τὴν χαραυγὴν ἐγένετο ἄλλος τις σφοδρὸς σεισμὸς ἀλλ' ἄνευ ζημίας. Παρατηρήθη ὅμως ὅτι παρὰ τὴν νοτίαν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ τῆς Ἐπισκοπιανῆς ἐγένετο ἀνοιγμα δύο δακτύλων καὶ λέγεται ὅτι ἐθεάθη ἐξέρχόμενος ἀτμὸς μὲ ὄσμήν θείου». Ὁ δὲ Χιώτης λέγει «Ὅριζων Ζακύνθου ζοφερὸς καὶ ὄσμηθς θείου, ἔβρεξε κοκκινοπῆλι ἐρχόμενον ἐξ Αἰτνῆς διὰ πνοῆς ἀνέμου.»

1810 Ἰουνίου 21. Ἐν ἀρχῇ βιβλίου τινὸς τοῦ ἐν τῷ χωρίῳ Λιθακιά ναοῦ τῆς Ἀγ. Μαρίνης σώζομένου παρὰ τῷ παρ' ἡμῖν Ἀρχιεπισκοπικῷ ὑπάρχει ἡ ἐξῆς σημείωσις: «1810 Ἰουνίου 21 Εἰς ταῖς ἐξίμησις ὅρες τις νικτος τρίτη ξιμερόνοντας ἔκαμε ἕνας σεισμος φοβερός ὅπου ἐροβηνάρισε πολλὰ σπήτια τόσων εἰς τὴ χώρα ὅσων καὶ εἰς τὰ χορία ἐπειτὰ ἔγιναν καὶ ἄλλη δέκα πέντε μικρῆ.»

1811 Ἐαρ. Σεισμὸς μεγάλας προξενήσας ζημίας καὶ ὃν ὁ Hoff παραβάλλει πρὸς τοὺς τῶν ἐτῶν 1752, 1787 καὶ 1820. Κυματοειδεῖς δονήσεις ἐγένοντο καθημερινῶς, διάρκουσάν 30—40 ἡμερῶν.

1820 Δεκεμβρίου 17 ὥρα 3 καὶ 45' μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἑορτὴν τοῦ Ἀγ. Διονυσίου. Κατὰ τοὺς Βαρβιάνη, (3) ἡ δόνησις τοῦ σεισμοῦ ἐγένετο ἰσχυροτέρα πρὸς τὸ μέρος τῆς πόλεως, ἢ παρὰ τὴν θάλασσαν. Ὅλη ἡ συνοικία τοῦ Ἀγ. Γεωργίου Πετρούτσου μέχρι τῆς γεφύρας τοῦ Ἀγ. Γερασίμου κατεστράφη, τούναντίον δὲ ἡ συνοικία Ἀγ. Λαζάρου ὀλίγον ἐβλάβη. Κατὰ τὸν σεισμὸν τούτον 79 οἰκίαι κατεστράφησαν ἐκ θεμελίων, 807 ἐγένοντο ἄχρηστοί, 6 ἄνθρωποι ἐφρονεύθησαν, 2 ἐπνίγησαν καὶ 29 ἐτραυματίσθησαν. Ὁ ἱστοριογράφος κ. Χιώτης λέγει ὅτι ἡ διάρκεια τοῦ σεισμοῦ τούτου ἦτο 25" ὅτι ἐφάνησαν πύρινα μετέωρα, ἐφρονεύθησαν 6 καὶ ὅτι ἐπανελήθη μετὰ 8 ἡμέρας, τὸ ἑσπέρας τῶν Χρ-

(1) Τῷ 1791 ἐν τσεκίνιον χρυσοῦν ἐνετικὸν ἰσοδυναμοῦσε πρὸς 5 πιάστρας ἢ γρόσια καὶ 24, 28 παράδες. Ἐν δὲ τάλληρον πρὸς 2 πιάστρας καὶ 20 παράδες (τῶν τουρκικῶν νομισμάτων ὄντων τότε εἰς κυκλοφορίαν ἐν ταῖς νήσοις.) Ἐκάστη δὲ πιάστρα ἰσοδυναμοῦσε πρὸς 40 παράδες.

2. Libro Proclami 1790—1792 σελ. 49 παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ.

(3) Tremblements de terre... p. 37

στουγένων, ἀποκηρμίσας καὶ τὰς ἐπιλοίπους οἰκίας. (1) Ἐν δὲ τῷ βιβλίῳ τοῦ ἐν τῷ χωρίῳ Γερακκίου μέσον ναοῦ τῆς Ἀγίας Τριάδος, εἰς τὸ τέλος εὐρίσκουμιν σημειώσιν γεγραμμένην ὑπὸ τοῦ τότε ἱερέως Φραγγίσκου Πόθου ἔχουσαν ὡς ἐξῆς: «1820 Δεκεμβρίου 17 ἔξιμερον τοῦ ἁγίου Διονυσίου ἕως ὅρες τέσσερες νὰ φαίξι ἐγίνι ἕνας σισμὸς τόσον φοβερός, ὅπου δὲν ἐγίνη, ὀλίγα σπιτία ἐνκρεμίσταν μάλιστα ἡ χώρα τὴν ἐφθίρε ὄλοι· δὲν ἐφθασε ἐτούτη ἡ μάστιγα μὰ τζι μπέντε ὀρες τῆς ὁμερῆς γβάνοντας τὸν ἅγιον προτζεσιὸ ἤλθε τόσο χαλάζι, ὅπου αποφασίσι τῶ νισι ποσ δενινε ἀλη ὀρα τόσο ὀπου ἐπεζάρανε ενα κλονι καὶ ἐπεζάρισε ἐνιά ογκίς μετεπητα τὸ βραδι ἀλι μαστίγα χροῦτερι ἤλθε τόση βροχὴ ἀνταμὸς μὲ ἀέρα ποῦ ἐκολόσισε σπιτία ἀντάμὸς μὲ τοῖς ἀνθρώπους καὶ τζι ἐπῆγε στὸ πέλαχο πνιμένους καὶ ἀποφάσισι τὸ νισι ποσ θεναπόλεσιτὴ καὶ ὀρισαν ὄλοι ποσ μας ἐπέδεψέ διὰ τες πολές μες ἀμαρτίες καὶ τόσον ὀπου ἤλθε στὸ νισί ὀπου ἡ πρετζεσιόνες δένελιψα ὄλες ἡ ἐκλισίεσ χορα καὶ χορία διὰ δέκα πέντε ἡμέρες ὀπου ὄλοι ὁ λαὸς ἔκαμε νυκτερι τζι ἐκλησιέσ καὶ ἡ γι ἐστρεμε δια κοσιν ἡμερες ὀσαν τὸν φιλοκάλαμο ὀλες τες ἡμέρες ἐτούτες ἀκούδιτουνα ἀποκάτου ἀπὸ τὴν γιμίαν βουήν ὀσάν κανονιέσ καὶ ενα βράσιμο καὶ ἐλέποντας ὁ κινὸς λαὸς τετιες πλυγές ἐμετανουσαν ὄλι μὲ τὴν θιαν ἐξομολόγιαν καὶ ἐμακροθίμισε ὁ θεὸς. τὸ ἔγραψά διὰ ἐνθίμισι διὰ νὰ ἐχέτε τον φόβον τοῦ θεοῦ διὰ νὰ σὰς λιτρώνι ἀπὸ τετιες πλιγές φοβερές.» Καὶ τέλος κατὰ τὸν Δ. Βαρβιάνην, παρὰ τοῦ σεισμοῦ, οἵτινες συχνοὶ μὲν ἀλλ' οὐχὶ καὶ δυνατοὶ ἐπικνελαμβάνοντο ἀπὸ τὸν ἀνωτέρω σεισμὸν τοῦ Ἀγ. Διονυσίου, τὴν 25 Δεβρίου ἰδίου ἔτους περὶ τὴν 8ην μ. μ. ἐγένετο ἕτερος σεισμὸς ἰσχυρὸς, διάρκειας πλέον τῶν 20", προηγηθείσης δυνατῆς βροῆς. Αἱ δονήσεις ἐξηκολούθησαν ἐπὶ πολλὰς ἐτι ἡμέρας.

Μετὰ τὸν ἀνωτέρω τοῦ 1820 φοβερόν σεισμὸν μέχρι τοῦ 1840, ὅτ' ἐγένετο ἕτερος ἐπίσης καταστρεπτικὸς ἐγένοντο μὲν ἐν τῇ νήσῳ σεισμοὶ ἀλλ' αἰσθητοὶ μόνον καὶ ἄνευ τινὸς ζημίας.

Τὴν κατωτέρω ἐτησίαν καὶ μηνιαίαν ἀπὸ τοῦ 1825 μέχρι τοῦ 1863 περὶ σεισμῶν στατιστικὴν, εἰλιμμένην ἐκ τοῦ συγγράμματος τῶν Βαρβιάνη δημοσιεύομεν πρὸς καταπολέμησιν τῆς κατὰ τὴν τελευταίαν συμφορᾶν ἐπικρατησάσης παρὰ πλείστοις ιδέας, ὅτι καὶ ἄλλοτε ἐγένοντο πολλοὶ σεισμοὶ, ἀλλὰ κατόπιν ἐνὸς μεγάλου τοιοῦτου, οὐδέποτε δὲ πρὸ αὐτοῦ. Πράγμα οὐδόλως ἀληθές, ὡς ἐκ τῆς κατωτέρω στατιστικῆς δηλοῦται.

(1) Περὶ τοῦ σεισμοῦ τούτου ὄρα καὶ ἐπιστολὴν τοῦ de Ferussac πρὸς τὸν λόμπητα Μεσσήτην ἀπὸ 21 Φεβρ. 1821 κατ' ἀνωρισθεῖσαν ἐν σελ. 40 τοῦ ἀνωτέρω βιβλίου τῶν Βαρβιάνη «Tremblements de terre»

ΕΤΗ	Ιανουαρίο	Φεβρουαρίο	Μάρτιος	Απρίλιος	Μάιος	Ιούνιος	Ιούλιος	Αύγουστος	Σεπτέμβριος	Οκτώβριος	Νοέμβριος	Δεκέμβριος	Τὸ ὅλον
1825	»	»	»	8	4	11	3	0	1	3	1		31
1826	4	1	0	1	4	3	1	4	3	2	7	12	42
1827	3	1	2	1	2	1	0	2	0	2	1	3	18
1828	0	1	2	6	1	1	2	2	1	3	6	3	28
1829	1	1	2	2	1	1	1	0	4	1	0	0	14
1830	5	1	3	1	3	3	1	2	2	1	2	1	25
1831	4	0	0	1	2	0	0	2	0	0	4	0	13
1832	1	0	0	0	3	8	2	3	1	1	6	4	29
1833	4	24	5	2	38	30	22	11	13	7	18	29	203
1834	5	4	13	5	7	9	7	0	2	7	4	2	65
1835	0	4	2	1	2	2	1	3	1	1	0	0	17
1836	0	0	1	2	1	1	0	4	1	0	0	3	13
1837	0	0	1	0	2	0	6	22	1	4	3	4	43
1838	3	1	0	1	2	1	0	1	0	0	0	2	14
1839	3	0	0	0	2	3	1	3	0	0	3	7	22
1840	3	4	1	10	0	8	6	4	9	74	164	37	320
1841	13	13	27	4	9	23	14	1	3	10	2	7	126
1842	8	9	3	6	4	4	2	13	5	2	2	6	64
1843	3	4	4	4	2	4	1	1	2	1	0	2	28
1844	1	1	1	0	4	23	12	5	8	1	5	2	63
1845	2	1	2	2	1	1	0	2	4	0	3	2	20
1846	2	2	7	2	7	11	1	0	5	1	2	3	43
1847	1	5	3	2	6	2	1	3	0	2	2	1	28
1848	3	5	2	2	1	3	3	8	1	1	1	6	36
1849	0	1	0	4	1	2	0	1	2	2	0	2	15
1850	1	3	2	1	2	4	7	0	0	0	4	3	27
1851	1	0	2	0	3	2	2	0	0	3	4	4	24
1852	2	4	4	3	0	3	1	4	2	3	6	1	33
1853	1	1	1	10	4	1	23	7	0	5	4	3	60
1854	1	2	0	1	1	1	4	4	4	2	4	1	25
1855	2	1	2	3	1	1	1	2	5	5	2	1	26
1856	0	1	3	1	0	2	0	4	1	6	3	2	23
1857	0	1	1	3	1	2	2	1	1	0	2	2	16
1858	1	4	1	1	0	3	3	5	2	1	1	2	24
1859	1	3	2	2	0	0	1	1	1	0	1	2	14
1860	0	2	0	0	1	2	1	0	1	4	7	3	21
1861	0	0	2	1	2	2	0	0	1	2	0	1	11
1862	0	0	2	3	3	5	1	3	2	6	1	3	29
1863	1	2	2	1	0	0	0	0	3	4	2	1	16

80, 107, 105, 89, 131, 176, 141, 131, 91, 165, 279, 168

Χειμῶν 292 | *Ανοξ. 396 | *Θέρ. 363 | Φθινόπω. 612

γάνονται τὰ ὕδατα μύλου τινός, χωρίς νὰ γνωρίζη τις ποῦ μεταβαίνουν, εἶνε ἄρα γε κατὰ τὴν δικηλάδωσις ὑπογείων διωρῶν, ἢ ἡ ἰσχύς τῶν ὑδάτων πιέζει τὴν ἐξάτμισιν τῶν ὑπογείων ἀερίων; Ἐὰν ἦτο ἄρα γε ὠφέλιμος νὰ ἐφορσοθῆ ἡ εἰσθήγησις τοῦ ποτὸς κήμητος Νικολ. Γραδενίγου Συγούρου Δε-Σύλλα ὅπως ἀνοιχθῶσιν αἱ δύο πηγεῖς τῆς ἐν Κερίῳ ἀσφάλτου, ἐξάγηται συχνάκις ἡ ὕλη, κατασκευασθῶσιν ἐν ἐκείνῳ τῷ μέρει ἄλλα φρέατα, ἀνοιχθῶσιν φρέατα, κατὰ τὸ δυνατόν, εἰς πολλὰ τῆς νήσου μέρη, ἰδίως δ' ἐν τῇ πόλει, ὅπως δοθῆ αὐτῷ ἐξάτμισις τῶν ὑπογείων ἀερίων; ἢ ἦτο τὰ ἔχον ὠφέλιμον, ἵνα μεταξὺ τῆς παραλίας καὶ τῆς περιφερείας τοῦ ἁγίου Χαριλάμπου, σκαφῆ εὐρῶ καὶ βαθῶ φρέαρ καθ' ὅσον τὸ δυνατόν, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐξ-ατμίσεως τῶν θειούχων ἀναθυμιάσεων, δοθέντος ὅτι κατὰ τὸν σεισμὸν τοῦ 1791 τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀνοιχθὲν ἀνέδωκε ποσότητα ὕδατος καὶ ὅτι κατὰ τὸν ἄλλον σεισμὸν τοῦ 1809 ἠνοιχθῆ ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ ἡ γῆ κατὰ δύο δακτύλους καὶ ἐξῆλθεν ἀτμός, φέρων ὀσμὴν θείου; Πᾶσαι αὗται αἱ ἐρωτήσεις δύνανται νὰ δώσωσιν ὕλην ἐξετάσεων καὶ ἀναλύσεων πρὸς ὑποβολὴν ἰδίων μέσων, ὅπως μειωθῆ ἡ ἰσχύς τῶν σεισμῶν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ.

Ἐκφέρων δὲ καὶ τινὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω ἐξιστορίσεως τοῦ σειμοῦ λέγει, ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Γηραλδίνου (1) ἐκρηξίς ἠφαισειοῦ γίνεται ἐν τινὶ τόπῳ, ὃ δὲ σεισμός γίνεται αἰσθητός ἐν ἄλλῳ τινί, ἢτοι εἰς ἀπόσκιν 60 καὶ πλέον λευγῶν. αὐτῷ δὲ ἀγεται τις νὰ πιεσῶσιν, ὅτι συμβαίνει καὶ εἰς τοῦς ἐν Ζακύνθῳ σεισμούς. Δυνατὸν προσέτι ἡ ἀσφαλτος τῶν δύο ἐν Κερίῳ φρεάτων ἢ τὸ πετρέλαιον τῆς ἐν Κατασαρίῳ ὀπῆς λεγομένης Εὐγγία νὰ ἦνε οὐσία τῆς Αἰτνης καὶ ἰδίως τοῦ ὑποβρυχίου τῆς ἐν τῷ Ἄρχιπέλαγῳ νήσου Θήρας ἠφαισειοῦ. Διὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο πρῶτον ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῶσιν αἱ ἀκόλουθοι δύο σπουδαῖαι περιπτώσεις.

Κατὰ τὸ ἔτος 1650 ἐγένετο μεγάλη ἐκρηξίς τοῦ ὑποβρυχίου τῆς Θήρας διαρκέσασα ἐν ἔτος, ἢ δὲ τέσσαρ ἐφθασε μέχρι Κων]πόλεως καὶ Σμύρνης. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐγένετο ὁμοίως ἐν Ζακύνθῳ ἰσχυρὸς σεισμός προξενήσας σπουδαίας ζημίας. Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1767 ἐγένετο νέα ἐκρηξίς ἐν τῇ ρηθείσῃ νήσῳ Θήρα καὶ μετὰ 10 ἢ 12 ἡμέρας παρουσιάσθη ἡ νήσος Μικρὴ Καϋμένη· τὸ αὐτὸ δ' ἔτος τῇ 11 Ἰουλίου ἔ.π. ἐγένετο ἐπίσης ἐν Ζακύνθῳ τρομερὸς σεισμός.

[ἔπεται συνέχεια]

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ

1. Observations générales sur les vulcans et examen critique des diverses theories.....par M. Girardin.—Rouen 1831.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΛΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

Ο ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ

[συν. δρα προηγ.φυλλ.]

Τοῦ Ἡρακλείου εὐρισκομένου ἐν Περσίᾳ καὶ πρὶν ἀκόμη διαρρυθμισθῶσι τὰ τῶν Περσῶν καὶ Βυζαντινῶν, οἱ παραδουνάβιοι Ἀβάρες, λαὸς ταταρικῆς καταγωγῆς ἐγκατασθεῖς περὶ τὸ 557 πρὸς τὸν Δούναβιν καὶ πράγματα καθ' ἐκείνην παρέχων εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς αὐτοκράτορας καὶ τέλος ὑποταγεῖς ὑπὸ Καραύλου τοῦ μεγάλου, συνεμάχησε μετὰ τῶν Περσῶν. Ἐπωφεληθεὶς δὲ τῆς περιστάσεως καθ' ἣν οἱ Πέρσαι διεμάχοντο μετὰ τῶν Βυζαντινῶν καὶ ὁ Ἡράκλειος εὐρίσκειτο ἐν Περσίᾳ, ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Βυζαντίου.

Κατὰ τὴν περίεσσαν ταύτην οἱ Βυζαντινοὶ περιῆλθον εἰς ἀπελπισμόν. Ἐντὸς τῶν τειχῶν κεκλεισμένοι ἔβλεπον ὅτι ἀφεύκτως τὸ Βυζάντιον θὰ περιήρχετο εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Μία ἐλπίς ὡς τελευταία σάνις σωτηρίας ὑπέφωσκεν εἰς αὐτούς. Ἡ ἐλπίς τῆς Θεομήτορος. Ἀπασαν αὐτῶν τὴν ἐλπίδα ἀνέθηκαν εἰς τὴν Θεοτόκον. Τὰ μάλα συγκινητικὴ ἦτο ἡ παράστασις αὐτῆ λαοῦ ἀγωνιώντος καὶ γονυπετῶς ἐν τοῖς Νηοῖς δεομένου ὑπὲρ τῆς σωτηρίας του. Ὁ πατριάρχης Σέργιος, περιέφερε μετὰ παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τὰς εἰκόνας περὶ τὰ πολιορκούμενα τεῖχη τῆς πόλεως. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀβάρων Χαγάνος ἤρξατο πυρπολῶν τὰ πέριξ ἐκ δυσμῶν, ὁ δὲ Σάρδαρος ἐξ Ἀνατολῶν, ὅτε πλέον ἡ θείσι τῶν πολιορκουμένων ἐδεινώθη. «Μὴ ἀπατᾶσθε, ἐκραύγαζεν ὁ Χαγάνος, βλέπων τὴν ἀφοσίωσιν ἐκείνην τῶν Χριστιανῶν, μὴ ἀπατᾶσθε ἐπὶ τῷ Θεῷ πάντως γὰρ αὐριοῦν τὴν πόλιν καταλήψομαι» ἐνῶ ὁ Πατριάρχης κρατῶν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, περιήρχετο τὴν πόλιν.

Τῇ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ συνήθη μάχη καθ' ἣν ὄχι μόνον κατὰ κράτος ἠττήθησαν οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ἅπας ὁ σόλος αὐτῶν κατεποντίσθη σφοδρᾶς ἐπέλθούσης τρικυμίας καὶ καταιγίδος ἐν τῷ Κερατείῳ κόλπῳ καὶ ἀπέναντι τοῦ Ναοῦ τῶν Βλαχερνῶν (625). Τὴν αὐτὴν τὴν καταστροφῆς τῶν βαρβάρων ἐπέβη, ἅπας ὁ λαὸς συνελθὼν ἐν τῷ Ναῷ τῆς Θεομήτορος καὶ παννυχίδα ἐκεῖ ἐπιτελέσας ἐψάλλε τὸν Ἀκάθιστον Ὑμνον.

B.

Καὶ ταῦτα μὲν καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀφορμὴν διὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Ἀκάθιστος ἐπικληθεὶς ὕμνος ἐψάλη τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τῆς τῶν βαρβάρων καταστροφῆς καὶ τῆς λυτρώσεως τῆς πρωτεύουσας τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ πόλεως ἀπὸ τῶν βαρβάρων. Τὸ ἐπίθετον Ἀκάθιστος τὸ δοθέν εἰς τὸν ὕμνον τοῦτον εἶνε ἐπίθετον ἀναφερόμενον εἰς αὐτὸν τὸν ὕμνον καθ' ὅσον τοῦτον κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἅπας ὁ λαὸς ἐμελψε μὴ καθήμενος, ἢ ὅπως λέγου-

σιν οἱ Βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ ὀρθοσάδην. «Ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις οἴκοις καθῆσθαι ἐξ ἔθους ἔχοντες ἐν τοῖς παροῦσι τῆς Θεομήτορος ὀρθοὶ πάντες ἀκρωμεθα.» Οἱ κριτικοὶ Junius καὶ Mersius νομίζουσιν ὅτι τὸ ἐπίθετον „Ἀκάθιστος“ εἶνε ἐπίθετον ἀποδιδόμενον εἰς τὴν Θεομήτορα. Ἄλλ' ἡ γνώμη τῶν δύο τούτων κριτικῶν εἶνε πεπλανημένη, καθ' ὅσον ἀδυνατεῖ τις νὰ παραδεχθῆ ὅτι ἡ Θεομήτωρ θὰ ἐπεκαλεῖτο καὶ Ἀκάθιστος. (1) Ἐξ ἄλλου ἂν ἡ Θεοτόκος οὕτω πως ἀνομάζετο, ὁ ὕμνος οὗτος δὲν θὰ ἐπεκαλεῖτο „Ἀκάθιστος ὕμνος“ κατ' ἐξαιρέσιν δηλαδὴ πρὸς τοὺς ἄλλους οἴτινες κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς ἱστορικοὺς ἐψάλλοντο καθημένου τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὕμνος εἰς τὴν Ἀκάθιστον, (δηλαδὴ εἰς τὴν Θεοτόκον). Ἡ λογικωτέρα καὶ μᾶλλον φυσικωτέρα ἐκδοχὴ εἶνε ἐκείνη καθ' ἣν τὸ ἐπίθετον Ἀκάθιστος ἀναφέρεται εἰς τὸν ὕμνον, ὡς τοῦ ὕμνου τούτου τότε κατ' ἐκείνην τὴν περίεσσαν ψαλέντις ὀρθοσάδην.

Ἄλλὰ τίς ὁ ποιητὴς τοῦ ὕψηλοῦ τούτου ποιήματος; Τὴν γνώμην ἐκείνων οἴτινες νομίζουσιν αὐτὸν τὸν Σέργιον τὸν τότε πατριάρχην, ποιητὴν τοῦ ὕμνου, ἀπολύτως ἀντικρούομεν διὰ τῶν ἐξῆς ἐπιχειρημάτων. Ὁ Σέργιος ναὶ μὲν ἦτο ἀνὴρ παιδείας καὶ γραμμάτων, ἀλλ' ὅμως δὲν ἦτο ποιητὴς ὑποτιθεμένου δ' ὅτι καὶ ποιητὴς ἦτο καὶ τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον ἐποίησε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ποιήτῃ το τον οὕτω προχείρως καὶ εὐκόλως, ἔνεκα τῆς διασώσεως τῆς πόλεως ὑπὸ τῆς Θεομήτορος καὶ νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὸν ἀμέσως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἅπαξ οὗτος δὲν ἦτο καθιερωμένος. Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἡ τοσοῦτω αὐστηρῶς τὰ δόγματα καὶ τὰ καθήκοντα ἀκολουθοῦσα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διατάξῃ καὶ αὐθημερὸν μάλικα ψαλμωθῆναι ὕμνον μῆπω καθιερωμένου. Ἡ ἐν Λαοδικείᾳ Σύνοδος πρὸ πολλοῦ εἶχεν ὀρίσει ὅτι οὐ δεῖ ἰδιωτικῶς ψαλμοὺς λέγεσθαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ δὲ ἐν Βακάρᾳ ἡ συνελθοῦσα τῷ 411 ἐν Ἰσπανίᾳ ἀπερήνατο «*Ut extra psalmos vel canonicarum scripturarum Novi et Veteris testamenti, nihil poetici compositum in Ecclesia psallatur sicut et antiquis canonibus statutum est.*» Ἐκ πάντων τούτων καταφαίνεται ὅτι ἀδύνατος ἢ μᾶλλον ἀπαράδεκτος εἶνε καθ' ὅλου ἡ ἐκδοχὴ καθ' ἣν Σέργιος ὁ Πατριάρχης εἶνε ὁ συγγραφεὺς τοῦ ὕμνου τούτου καὶ ἡ ἐκδοχὴ ὅτι ὁ ὕμνος ἐποιήθη τοσοῦτω προχείρως καὶ τάχις.

(ἔπεται συνέχεια)

ΓΕΩΡΓ. Α. ΜΑΝΕΣΗΣ.

[1] Ἀληθῶς ἐν Ζακύνθῳ ὑπάρχει Ναὸς τῆς Θεοτόκου, ὀνομαζόμενος «Ἀκάθιστος», ἀλλ' οὗτος δὲν εἶνε οὐδ' ἄπλοῦν ἐπιχείρημα ὅπως παραδεχθῆ τις ὅτι καὶ ἡ Θεομήτωρ ἀνομάζετο οὕτως.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ

ΔΕΝ παρέρχεται σχεδόν ημέρα χωρίς ν' αναγνώσωμεν εἰς τινα ἑφημερίδα τὸ ἀκόλουθον γεγονός:

«Τὴν νύκτα τῆς Τετάρτης πρὸς τὴν Πέμπτην οἱ κάτοικοι τῆς ὕπ' ἀριθμὸν 15 οἰκίας τῆς ὁδοῦ *** ἀφυπνίσθησαν ὑπὸ δύο ἀλλεπαλλήλων ἐκπυροκρατήσεων. Ὁ κρότος προήρχετο ἐκ διμερισματος κατοικοῦμένου ὑπὸ τοῦ κ. Χ... Βισθείσης τῆς θύρας εὔρον τὸν ἐνοικιαστὴν πλέοντα εἰς τὸ αἱμά του καὶ κρτοῦντα ἀκόμη εἰς τὴν χεῖρά του καπνίζον πολύκροτον, δι' οὗ ἔδωκε τέρμα εἰς τὴν ζωὴν του.

«Ὁ κ. Χ... ἦτο σχεδὸν πενηκοντούτης, εὐπόλυτος εὐπορῶν καὶ κατέχων πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ τὸν καταστήσῃ εὐτυχῆ. Ἐντελῶς ἀγροεῖται ὁ λόγος τοῦ ἀπονενομημένου κινήματός του. Ὁποῖα εὐθεῖα λύπη, ὅποια καρδιακὰ τραύματα, ἀπαλπισία κεκρυμμένη, πληγαὶ φλέγουσαι, ὠθοῦσι πρὸς τὴν αὐτοκτονίαν ταῖς τὰ ὄντα τὰ φκινόμενα εὐτυχῆ;

Ἐναζητοῦσιν ἢ πλάττουσιν ἐρωτικὰ δράματα, ὑποθέτουσιν οικονομικὰς καταστροφάς. Οὐδὲν δὲ τὸ βέβαιον ἀνακαλύπτουσι, θέτουσιν ἐπὶ τῶν θανάτων τούτων τὴν λέξιν ἀμυστήριον.»

Ἐπιστολὴ εὐρεθεῖσα ἐπὶ τῆς τραπεζῆς ἐνὸς τούτων τῶν ἀνευλόγου αὐτοκτονούντων, καὶ γραφεῖσα διακρούσῃ τῆς τελευταίας νυκτός ἐνώπιον τοῦ πεπληρωμένου πολυκρότου ἐγένεσεν εἰς τὰς χεῖράς μας. Πιστεύομεν ὅτι εἶνε ἐνδιαφέρουσα. Δὲν ἀποκαλύπτει οὐδεμίαν μεγάλην καταστροφὴν ἢ ἀναζητοῦσιν ὅπισθεν τῶν ἀπονενομημένων τούτων πράξεων, ἀλλὰ δεικνύει τὴν παρατεινομένην διαδοχὴν τῶν μικρῶν ἀθλιότητων τῆς ζωῆς καὶ τὴν μοιραίαν καταστροφὴν μονήρους ὑπάρξεως, ἣς τὰ ὄνειρα διελύθησαν καὶ αἰτιολογεῖ τὰ τραγικὰ τζῦτα τέλη τὰ ὅποια μόνον οἱ νευρικοὶ καὶ οἱ εὐκρίστητοι θὰ ἐγνώσασιν.

Ἴδου αὐτὴ.

«Εἶνε μεσάνυχτα. Ὅταν θὰ τελειώσω αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν θὰ φονευθῶ. Διατί; θὰ προσπαθήσω νὰ τὸ εἶπω, ἅχι δι' ἐκείνους οἵτινες θὰ ἀναγνώσασιν αὐτάς τὰς γραμμάς, ἀλλὰ δι' ἐμὲ, διὰ νὰ ἐνιαχύσω τὸ ἐκλείπον θάρρος μου καὶ διὰ νὰ διαποτισθῶ ὑπὸ τῆς ἡδῆ μοιραίας ἀνάγκης ἣτις δὲν ἠδύνατο νὰ εἶνε διάφορος.

»Ἀνεστράφην ὑπὸ γονέων ἀρελῶν τὰ πάντα πιστευόντων· καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἐπίστευσα.

»Τὸ ὄνειρόν μου διήρκεσε πολὺν καιρὸν, ἡδὴ δὲ τὰ τελευταῖα αὐτοῦ ῥάκη σχίζονται. Ἀπὸ τίνος κατελήφθην ὑπὸ φαινομένου τινός; Τὰ συμβάντα τῆς ὑπάρξεως ἄτινα ἄλλοτε ἐπὶ τῶν ὀρθακλιῶν

τὸ ἀνοίξετε κατὰ τύχην ἀρπάσετε καὶ μὲ τὰς δύο χεῖράς σας τὰς περιεχομένας ἐπιστολάς, καὶ κλείσατε τοὺς ὀφθαλμούς σας διὰ νὰ μὴ ἀναγνώσατε οὔτε λέξιν, διότι μία μόνη γραφὴ λησμονηθεῖσα καὶ ἀναγνωρισθεῖσα, δύναται νὰ σὰς ρίψῃ ἀποτόμως εἰς τὴν ὠκεανὸν τῶν ἀναμνήσεων. Ρίψατε εἰς τὸ πῦρ ταύτας τὰς νεκρὰς ἐπιστολάς καὶ ὅταν ἀποτερωθῶσι, τρίψατέ τας εἰς κόνιν ἀόρατον.....ἀλλέως εἴσθε χαμμένος.....ὅπως ἐχάθην καὶ ἐγὼ ἀπὸ μιᾶς ὥρας.

»Αἱ πρώται ἐπιστολαὶ τὰς ὁποίας ἀνέγνωσα δὲν μ' ἐνδιέφερον ποσῶς. Ἄλλως τε τὰς ἔλαβον προσφάτως καὶ προήρχοντο ἐκ προσώπων ζώντων τὰ ὅποια συναντῶ συχνάκις, χωρὶς ἢ παρουσίας των νὰ μὲ συγκινή καθ' ὅλου. Ἄλλ' αἰφνης εἰς φάκελλος μὲ μεγάλην καὶ πλατεῖαν γραφὴν μ' ἔκαμε νὰ σκιρτήσω καὶ ἀποτόμως δάκρυα ἐπλημμύρησαν τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ἐκείνη ἡ γραφὴ ἦτο τοῦ ἀγαπητοτέρου φίλου μου, τοῦ συντρόφου τῆς νεότητός μου, τοῦ ἐμπίστου τῶν ἐλπίδων μου, καὶ μοὶ ἐφάνη τόσο καθαρῶς μὲ τὸ ἀγαθὸν καὶ παιδικὸν μετὰ διαμῆ του καὶ τὴν χεῖρα τεταμμένην πρὸς ἐμὲ, ὥστε φρικίασις διέτρεξε τὰ ὄσθα μου. Ναι, ναι! οἱ νεκροὶ ἐπανερχονται διότι τὸν ἐπανεῖδον: Ἡ μνήμη μας εἶνε κόσμος ἐντέλεστερος τοῦ σύμπαντος, διότι ἀποδίδει τὴν μὴ ὑπάρχουσαν πλέον ζωὴν.

«Μὲ τρέμουσαν χεῖρα καὶ ἐσκοτισμένους ὀφθαλμούς ἐπανεγένωσα ὅτι μοὶ ἔγραφε καὶ τὴν θλίψιν ἠσθάνθη εἰς τὴν δυστυχῆ καρδίαν μου, ὥστε ἤρχισά νὰ κλαίω γοερῶς, ὡς ἂν μοῦ συνέτριβον τὰ μέλη.

»Ἀνῆλθον τότε τὴν ζωὴν μου, ὅπως ἀνέρχεται τις τὸν ποταμὸν, ἀνεγνώρισα πρόσωπα λησμονηθέντα πρὸ πολλοῦ, ὥστε δὲν ἐγνώριζον τὸ ὄνομά των. Μόνον ἡ φυσιογνωμία των ἔζη ἐν ἐμοί. Εἰς τὰς μητρικὰς ἐπιστολάς ἐπανεῦρον τοὺς παλαιούς ὑπηρετάς, καὶ τὸ οὐχίμα τῆς οἰκίας μας, καὶ τὰς μικρὰς καὶ ἀσημάντους ἐκείνας λεπτομερείας πρὸς τὰς ὁποίας προσκολλᾶται τόσο ὁ παιδικὸς νοῦς.

»Ναὶ, ἐπανεῖδον αἰφνης πάσας τὰς παλαιὰς ἐνδυμασίας τῆς μητρός μου μὲ τὰς διαφόρους φυσιογνωμίας, κατὰ τοὺς διαφόρους συρμούς, καὶ τὰς διαφόρους κομμώσεις τὰς ὁποίας εἶχεν διαδοχικῶς ἐφαρμύσει. Τὴν ἐνθυμοῦμαι πρὸ πάντων φέρουσαν ἐνδυμασίαν παλαιοῦ συρμοῦ ἐκ μεταξὺς κλαδωτῆς καὶ ἐνθυμοῦμαι μίαν φράσιν τῆς ἣν μοὶ ἀπέτεινεν ἡμέραν τινα φέρουσα αὐτὴν τὴν ἐνδυμασίαν.

Μοὶ εἶπε: «Ροβέρτε μὴ σκύπτῃς, παιδί μου, τόσο πολὺ διότι θὰ μείνῃς κύφος εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν.»

«Ἀκολούθως ἀνοίγων ἕτερον συρτάριον εὐρέθην ἀπέναντι τῶν ἐρωτικῶν μου ἀναμνήσεων, ἐνὸς ὑποδηματίου χοροῦ, ἐνὸς ἐσχισμένου μανδουλλίου, μιᾶς θαλάσσιου ἀνθέων ξηρῶν.

Τότε αἱ γλυκεῖς ἀσπιδασκίαι ἱστορίαι τῆς ζωῆς, ὧν αἱ ἡρώδες ζωσὶν ἀκόμη ἔγρουσαι κατὰλευκον τὴν κόμην, μ' ἐβύθησαν εἰς τὴν πικρὰν με-

ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΡΩΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΜΑΡΤΥΡΙΩΝ

λαγχολίαν τῶν ἀτελευτήτων πραγμάτων. Ὡ νεανικά μέτωπα, τὰ ὅποια ἐξ ὀλί-
ζε ξανθὴ κόμη καὶ θωπεῖαι ἀπαλῶν χειρῶν, καρδίας πάλλουσης. Ὡ! τὰ
μειδιάματα ἐκεῖνα τὰ ὑποσχόμενα τὰ χεῖλη, τὰ χεῖλη ἐκεῖνα τὰ ὑπο-
σχόμενα περιπτύξεις καὶ τὸ πρῶτον φίλημα ἐκεῖνο τὸ ἀτελευτήτων φί-
λημα τὸ ὅποιον σὲ ἀναγκάζει νὰ κλείσης τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὴ δε-
νίζῃς πᾶσαν σκέψιν ἐν τῇ ἀπέριω εὐτυχίᾳ προσέχου; ἀποκτήσεως;.....

«Λαμβάνων καὶ μὲ τῆς δύο χειρᾶς μου ταύτας τὰς γηραιὰς σε-
λίδας παρισνοῦσας τρυφερότητας τὰς ἐθώπευστά μανιώδης καὶ εἰς τὴν ὑπό
τῶν ἀναμνήσεων καταστρεφείαν ψυχὴν μου ἐπανέβλεπον ἑκάσθον πρόσωπον
κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἐγκαταλήψεω; καὶ ἠσθανόμην βεβαιῶν σκληρο-
τέραν πασῶν τῶν περιγραφομένων εἰς τοὺς περὶ Ἄδου μύθους.

Ἡ Μία ἐπιστολὴ ἔμεινε. Ἦτο ἰδική μου. Τὴν ἔγραψα πρὸ πενήτηκοντά-
ετίας καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ διδασκάλου μου. Ἴδου αὐτή:

Ἠ' Ἀγαπήτῃ μου μητέροῦλα,

Σήμερον εἶμαι ἐπτὰ ἐτῶν εἰσῆλθον εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ λογικοῦ καὶ
ἐκ τούτου λαμβάνω ἀφορμὴν νὰ Σε εὐχαριστήσω διότι μοι ἔδωκες τὸ φῶς,
Ὁ λατρεύων σε μικρὸς υἱὸς

ΡΟΒΕΡΤΟΣ,

Ἡ Ἐτελείωσεν, ἔφθασα εἰς τὴν πηγὴν τῆς θλίψεώς μου καὶ ἐγράψην
ἀποτόμω; διὰ νὰ θωρῆσω τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου. Εἶδον τὸ ἀπο-
τρόπιον καὶ μοῆρες; γῆρας, τὰς προσεχεῖς ἀσθενείας καὶ τὸ πᾶν ἐ-
τελείωσεν, ἐτελείωσεν, ἐτελείωσεν! Καὶ οὐδεὶς περὶ ἐμέ, τὸ
πολύκροτόν μου εἶναι ἐκεῖ ἐπὶ τῆς τραπέζης, τὸ γεμίζω. . . . Μὴ
ἀναγινώσκατε ποτὲ τὰς παλαιὰς ἐπιστολάς σας.» Καὶ ἰδοὺ πῶς αὐτο-
χτονοῦν πολλοὶ ἄνθρωποι, τῶν ὁποίων ματαίως ἀνασκαλεύουσι τὴν ζωὴν
διὰ νὰ ἀνακαλύψουν μεγάλης θλίψεις.

Guy de Maupassant

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΙΛΟΣ

ΤΡΟΠΟΣ ΤΟΥ ΦΕΡΕΣΘΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΓΕΥΜΑΤΑ

19.— Ἐἶνε συγκεχωρημένον εἰς τὰς κυρίας νὰ καρφώνωσι τὰ χεῖ-
ρόμακτρα μὲ καρφίτσας, ὅπως αὐταὶ θέλουσι.

20.— Μὴ κινήσῃς ποτὲ ἐπὶ τοῦ καθίσματός σου, οὔτε νὰ ἐξ-
απλώνῃσαι εἰς τὸ ἐρεισίνωτον αὐτοῦ. Λαμβάνε στάσιν σεμνὴ καὶ ἀξιο-
πρεπῆ.

21.— Ἀποφεύγετε πρὸ πάντων νὰ ἐνοχλήτε τοὺς γείτονάς σας
καὶ νὰ τοῖς δίδετε διαγκωνισμοὺς μὲ τὴν ζωηρότητα τῶν κινήματων σας.

22.— Πᾶσα χειρνομία πρὸς τὴν ἐπισημειωμένην εἶνε ἐνοχλητικὴ καὶ ἀπρεπὴς.

23.— Μὴ κινήτε τοὺς πόδας σας ὑπὸ τὴν τράπεζαν.

24.— Μὴ βάλλετε ποτὲ τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῆς τραπέζης.

25.— Μὴ ὑψώνητε τὴν φωνήν, ὡς νὰ ὁμιλήτε εἰς κωφούς.

26.— Ἐὰν ἡ ὁμιλία ἦνε γενικὴ, ὁμιλήσατε τόσον δυνατὰ, ὥστε
ν' ἀκουσθῆτε ἀπὸ ὄλους; ἐὰν γίνωνται πολλαὶ συνομιλίαι, ὁμιλήσατε
τόσον σιγὰ, ὥστε νὰ μὴ ἐνοχλήσητε τὸν πλησίον σας.

27.— Ἐὰν ζητήσῃτε ποτήριον, μαχαίριον, ἢ ἄρτον, ἀπὸ τὸν ὑ-
πηρέτην ὅστις εἶνε εἰς τὴν σκευοθήκην, μὴ τὸν κράζητε «πα-
ρίσι» ὅπως θὰ ἐκἀμεντέ εἰς ξεινοδοχεῖον, ἀλλὰ μὲ τὸ διομά του,
τὸ ὅποιον θὰ πληροφορηθῆτε, ἐὰν δὲν γνωρίζητε τοῦτο. Τὸ καλλί-
τερον εἶνε νὰ τοῦ κάμψτε ἐν νεύμα, χωρὶς νὰ τὸν κράζητε.

28.— Μὴ εἴπη; καὶ μὴ πράξῃς τι δυνάμενον νὰ ἐπιφέρῃ συ-
νομιλίαν πολιτικὴν ἢ θρησκευτικὴν.

29.— Ὅταν ὁ οἰκοδεσπότης ἢ ἡ οἰκοδέσποινα ὑπηρετῶσιν οἱ ἰδι-
οὶ εἰς τὴν τράπεζαν καὶ σὰς προσφέρωσι πινάκιον φαγητοῦ, μὴ τὸ
περνᾶτε ποτὲ εἰς ἄλλον τινά, διότι τοῦτο θεωρεῖται ἀγένεια.

20.— Εἰς τὰ γεύματα δὲν πρέπει ποτὲ οὔτε νὰ ζητήσητε, οὔ-
τε νὰ δεῖξητε τὸ μέρος τὸ ὅποιον προτιμᾶτε.

31.— Δὲν πρέπει νὰ τείνῃ τις τὸ πινάκιόν του, διὰ νὰ παρα-
θέσωσιν εἰς αὐτὸν πρῶτον.

32.— Δὲν πρέπει νὰ φύσῃτε τὴν σούπαν, διὰ ἢνε πολὺ ζεσθῆ.
Περιμένετε ὅπως αὐτὴ κρυώσῃ.

33.— Μὴ φέρητε τὸ πινάκιόν εἰς τὸ στόμα σας, διὰ νὰ πῆτε
τὸν ζωμόν, ροφήσατε αὐτόν μὲ τὸ κοχλιάριον.

34.— Μὴ μεταχειρίζεσθε τὸ περούνιον συγχρόνως μετὰ τοῦ κοχλι-
αρίου σας, διὰ νὰ φάγητέ τὴν σούπαν σας.

35.— Ἀφίσατε τὸ κοχλιάριόν σας ἐπὶ τοῦ πινακίου τῆς σού-
πας, ὅταν ὁ ὑπηρέτης ἔλθῃ νὰ λάβῃ τὸ πινάκιον. (ἀκολουθεῖ)

ΑΡΜΟΝΙΑ

Ἐζήτησα τὸ πένθιμον τῆς ἀρμονίας μέλος
εἰς φαλμαφδίας νεκρικᾶς, εἰς λύρας ἐλεγείας,
εἰς τὴν ἀπέλιπα ᾠδὴν φρενήρους μητραλοῖα,
καὶ εἰς παρθέναι ὀρφανῆς τᾶς θρηνηδίας τέλος.

Ἄλλὰ δὲν εὔρον ἐν αὐτοῖς, ἢν εὔρον ἀρμονίαν
ὁσάκις ἐρημόλαλον μολπήν ἢ φιλομήλα
ἐκπέμπει, ἢ ὁ ζέφυρος προσπαίξει μὲ τὰ φύλλα
τῆς κυπαρίσσου, τῆς φρουροῦ εἰς κλίνην αἰωνίαν!

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΛΕΤΗΡΙΟΝ

Καὶ ὁ γλυκὺς μορμυρισμὸς, ὃν ρυακίου νᾶμα
 χέει, ὁσάκις γῆν νεκρῶν τὰ δάκρυά του ραίνουσι,
 κ' ἢ τῶν κυμάτων οἰμωγὴ ὅταν πενθίμως ζένουσι,
 εἶνε ὑψίστη ζοναχὴ εἰς τοῦ Παντός τὸ δράμα!

§§§

Ἐζήτησα ἀτίθασσον ἀγρίαν ἀρμονίαν
 εἰς τοὺς παιᾶνας μαχητῶν, τοὺς κρότους τηλεβόλων,
 εἰς τοῦ μεθύσου τὴν ὀργὴν, εἰς τοῦ τρελλοῦ τὸν χόλον,
 καὶ εἰς μεγάρας ἄσματα δαιμόνων μελωδίαν.

Ἄλλὰ δὲν εὔρον ἐν αὐτοῖς τοὺς ριγηλοὺς παιᾶνας
 οὓς ἤκουσα ν' ἀντιλαλοῦν συσάδες ἐξ ὀρέων,
 ὅταν μυκᾶται ὁ τυφὼν ἢ θρηνηθῇ ὁ λέων,
 τὴν παρθενίαν τῆς ἡχοῦς μὲ βρυχηθμοὺς μίανας.

Καὶ ἡ βαρύβρομος βροντὴ πυρογενῶν κρατήρων,
 καὶ τοῦ βορρᾶ ὁ σύριγμός καὶ τοῦ σειμοῦ ὁ τρόμος,
 καὶ τῆς ἀβύσσου ὁ τραχὺς, ὁ μανιώδης βρόμος,
 εἶνε τοῦ σύμπαντος παιᾶν τὴν φρίκην διεγείρων!

§§§

Ἐζήτησα μαγευτικὴν, γλυκεῖαν μελωδίαν
 εἰς ὄρρανον παράκλησιν ἐμπρὸς εἰκόνων θεῶν,
 εἰς ἄσματ' ἀθωότητος, εἰς ἄσματα παιδίων,
 εἰς οὐρανοῦ ἔρωτος ἀγνὴν ὁμολογίαν.

Ἄλλὰ δὲν εὔρον ἐν αὐτοῖς τὸ ἐμπνευσμένον ἄσμα
 ὅπερ καλεῖται ψίθυρος ὅταν τὸ μέλλουν φύλλα . . .
 ὦ, τῶν ἀψύχων αἰοιδῶν, τὰ ἔπη τὰ αἰμίλα,
 Πλάσις, ἐν σοὶ ἀπῆλαυσεν ἐν ἀσθενέσι σου πλάσμα!

Καὶ ὁ γλυκὺς ψιθυρισμὸς ὃν χέει ἀγνὸν νᾶμα
 ὅταν ἢ αὔρα ρυτιδοὶ τὴν ὄψιν σου ἠδέως,
 τὸ πρῶτον μέλος τοῦ πτηνοῦ ὡς ἀνατείλῃ ἢ ἔως,
 εἶνε μαγείας μουσικῆ εἰς τοῦ παντός τὸ δράμα!

Ἀθήνησι 1892

ΗΛΙΑΣ Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ
 ΓΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΕΠΙΜΕΛΕΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
 ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

